

[א] ידוע בקדושת הזמנים דכל שנה באותו יום מתעורר הענין הנעשה או באותו יום. והיינו כשהענין נקבע וקיים לדורות, כי כל דבר טובה הנעשה לישראל מהעלה וישועה, הכל במשפט מצד איזה זכות שנתעורר באותו זמן. וכאשר אחרו זכות נקבע קדושתו בישראל ככל הדורות, אז גם קדושת אותו הזמן קבוע וקיים לדורות, להיות מתעורר כח אותו זכות ואותה ישועה פרטית בכל שנה ושנה. וזהו (מגילה ז. א.) ששלחה אסתר לחכמים קבעני לדורות.

מהו ההבדל בין מקרה, גורל והשגחה?
המקרה אומר: יכול להיות כך, יכול להיות אחרת. מהותו של המקרה

היא האפשרות.
הגורל אומר: כך הוא — לא יכול להיות אחרת. אבל גם הגורל שרירותי, ובכך הוא דומה למקרה: למה דווקא כך? וזהו הסיבה שהמילה "גורל" משמשת בשני מובנים שונים באופן קיצוני: להפלת הפור, המקריה, הקלילה, כמו הטלת מטבע, ולגורליות המוחצת, הכבדה כל כך. לשניהם משותפת המזעקה שבשרירותיותו.

ההשגחה אומרת: כך הוא וכך הוא צריך להיות. העולם מונהג על פי כללי הצדק האלוני. "צדיק הוא ד"י".¹⁰

גם פורים מלוכש בטבע

אמנם כתנוכה ופורים, היו הנסים מלוכשים בטבע, וכלא שינוי סדרי בראשית, ובפורים היה דרך הטבע גמור, שבשכיל שהמלכה היחה מישראל, ועמדה לבקש על עמה, עשה המלך רצונה, וצוה להרוג את שונאי ישראל, ואף שבאמת היה נסים ונפלאות של השם יתברך, מתחלה ועד סוף, כי תיכף מעשי ושתי שיכנוס באחשוורוש רוח שטות כזה שיחפרץ לעשות נבלה כזאת בפני שרים שישבו אצלו, ומצד שלא רצתה למלאות השטות שלו, יהרוג את אשתו המלכה, גם אחר כך במעשה נסתר ויחריצה מלך גדול ליקח אשה שלא

ידע מולדתה ועמה. וגם אחר כך במעשה בגתן ותרש, ששלח הקב"ה הרפואה קודם למכה. גם "בלילה ההוא נדדה שנת המלך", וכל שאר המעשים שהיו שם. אבל מכל מקום, לא היה נראה כחוש להשתנות סדרי בראשית. וכו"ו] ועל נסים כאלה שלא מצד השתנות סדרי בראשית, רשאים להתפלל תמיד. ולכן אנתנו מברכים שעשה נסים כחטוכה ובפורים, שיתעורר נסים כאלה גם עכשיו, כמו שמזכירין שעשה נסים לאבותינו בזמן הזה.

פרי צדיק ולפרשת מקץ אות ט

דברים לא ילך

ואנכי הסתר אסתיר פני פנים ההוא על פל הרעה אשר עשה פי פנה אל־אלהים אחרים:

אסתר מן התורה מנין, ואנכי הסתר אסתיר (דברים לא, יח). ביאור דבר זה כי הכתוב שאמר ואנכי הסתר אסתיר הלשון מורה על צרה הגדולה, כי היו ישראל בגלות קודם, ואחר כך הגיע להם צרה על צרה הוא המן. וזהו ואנכי הסתר אסתיר, דהיינו הסתר בתוך הסתר.

מורה הנבוכים

חלק שלישי פרק יז

יסוד תורת משה רבנו ע"ה וכל ההלכים אחריה היא שהאדם בעל יכולת מוחלטת, כלומר שיש בטבעו ובבחינתו חופצו לעשות כל מה שבד האדם לעשות בלי שיברא לו שום דבר מחודש כלל⁹⁹, וכך כל מיני בעלי החיים⁹⁹ נעים בחפצם, וכך רצה⁹⁹, כלומר שמרצונו הקדום אשר לא חל להיות שיחיה כל חי נע בחפצו, ושיחיה האדם בעל יכולת על

מכ"ם ספר זמנים

יח פלריב קפרי הנביאים וכל הפתוכים צתדין לקטל לימות הפשיט, חוץ ממגלת אסתר. ודברי היא קנימת פתמישה הפשי תורה וקבלכות של תורה שקבעל פה, שאינו פטלין לעולם. ואף על פי שקל זקרון הצרות יפטל, שנאמר: פי נשכחו הצרות הראשונות וכי נספור מעיני — ימי הפורים לא יפטלו, שנאמר: וימי הפורים האלה לא יצברו מתוך הקדוים, וזקנם לא יסוף מן־עם.

הלכות מלכים ומלחמות פ"ב

א אל"י יעלה על הלב שבימות הפשיט יפטל דבר ממהגו של עולם, או יהיה שם חידוש פמעשה בראשית, אלא עולם פמהגו נוהג.

הלכות מגלה וחוכה פ"ב

כל אשר יחפץ או יבחר ממה שיש לו יכולת עליו⁹⁹. וזה יסוד שתודה לה⁹⁹ לא בשמע כלל באומותו. חסכו. וכן מכלל יסודות תורת משה רבנו, שהוא יתעלה אין עול לפניו בשום מנים ואופן, ושכל הבא על בני אדם מן היסודין, או מה שמגיע להם מן הטוב, האדם חיחיד או הצבור, הכל מפני שהם ראוים לכך במשפט הצדק אשר אין עול בו כלל, ואמילו נגף האדם בקוץ בידו וסלקו מיד היה זה לו עונש⁹⁹, ואפילו השיג הנאה כל שהיא יהיה זה לו גמול, וכל זה להיותו ראוי לכך, והוא אמרו יתעלה כי כל דרכיו משפט וגו'⁹⁹, אלא שאין אנו יודעים היאך נעשו ראויים⁹⁹.

מורה"ל חולין קל"ב ב

ולכך בכל המגילה לא תמצא הוכרת השם בפירוש, כי לא נגלה ה' יתברך בגאולה הזאת, כי אף אחר הגאולה היו בגלות, ואיך יהיה השם נזכר במגילה. לכך נקראת אסתר כי על ידה היתה הגאולה שהיא בהסתר פנים, ודבר זה בודאי מעלה יתירה, שאף היו ישראל בהסתר פנים גאלם ה' יתברך על ידי אסתר.

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

וְיִשְׁמַע אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְיִשְׁמַע אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְיִשְׁמַע אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

אמת פורים שפסח

[תוס' ב]

עיקר הישועה בפורים נעשה על ידי הכניס כמו שכתוב (אסתר ה' טז)

ביום כ"ב כל היהודים. וכתוב (אסתר ה' טז) נקטלו תעמיד על נפשם. והיו בחגת תורה שבעל פה כי במתן תורה כתוב (דברים י"ט) הקדל לי את העם ואשמעם את דברי. והיה הקדילה ביחוד הקב"ה ובאן נקטלו מעצמם. והדר קבלה בימי אשורדש"ב בכה הקדילה. לכן כתוב (אסתר ט' ט) וקבל היהודים לשון חיד. שנעשו אגודה אחת. ואו איק עמלק יבול לשלוט בהם. ואיתא בגמרא"ו באותו גר שאמר למדני תורה בשאני עומד על רגל אחו. השיב לו ואהבת לרעך כמוך. הרמז בעולם הזה דשיקרא שלטא דאיתא"ו שק עומד על רגל אחו שתקוף נמשכת למטה מכל האותיות. ולכן איש לשון בל יבין כ"י (תהלים קמ"ט). אבל האמת עומד בכל צד. ושקר אין לו רגלים"ו. וזה אות הק' שולט בארץ כמו שכתוב בספר יצירה"ו המלך אות ק' כ"י. והטעם כי הוא סוף השנה השטרא אחרא נמשכת בסוף בקוף בתר בני גשא. ואו העצה רק על ידי ואהבת לרעך כמוך. שבו בלל ישראל דוחה חשק. ולכן תקפו משלוח מנות ומתנות לאבינונים לעורך אהבת בני ישראל. וזה היה סוד בית שני. ולכן נהרב על ידי שנאת תם"י. כי יסוד בית שני בבח אהבת ישראל:

ש"י

וְיִשְׁמַע אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְיִשְׁמַע אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְיִשְׁמַע אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

וְיִשְׁמַע אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְיִשְׁמַע אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְיִשְׁמַע אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

וזה רמז מה שאמרו בפ"ק דברכות. (ח' א) רבי נתן אומר, מניין שאין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים. שנאמר (איוב ל"ה ט) הן אל כביר ולא ימאס, וכתוב (תהלים נ"ה י"ט) פודה בשלוש נפשי מקרב לי, כ"י, אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאלו פדאני לי ולבני מבין או"י"ה עד כאן. ורצה גם כזה כי השכינה הוא עם ישראל בגלות כמו שאמרנו (מכלוא דר' ישמעאל פ"ט דפסחא בא פ"ד י"ד דיה ויהי מק"ז) וא"פ ע"פ שאצלו אין שייך שעברד חס

ישועה גדולה

על זה בא החשובה. יקח לך בשמים ראש מ"י דרור" (שפת לב"ט). ומתרגמין "מר" דכ"א". ונאמר בקטרת שחלת וחלבה, כמו שאמר חז"ל (פייחה י"ז) כי מזה למד לקרב לאחרים אפילו פושעי ישראל, ונרמז מרדכי בקטרת כי הוא מקשר ישראל לאביהם שבשמים. ועיקר קטורת על תפילה, כמו שאמרו (פייחה י"ז) ויבדלם יומא פיה, ה"ח שחוקל יסוד לבשמים. וכן

מרדכי בתפילתו עצר מחשבת המן. כמו קטורת שמעצר המנפה. וקרא "מר דרור", כי תחילתו "מר", שעמו נמר המן ולא השתחוה לו, ועצרו מרנים לישראל. אבל סופו היה "דרור" וחיות, וגם טהרה לישראל בתשובה. כי מה איכפת בחירות, "יאני גלותא לישראל"י. רק העיקר בתשובה שעשו ישראל. ולכן מתרגמין "מר" דכ"א". שנטהרו למקום.

אור הרש

(פ"ז) ע"ך כנס את כל היהודים. דבר זה רמזה לו על התפילה שיחפלו, ודבר זה שייך לך כנס כאשר ילכו לבית הכנסת להתפלל, ולא יתפלל כל אחד בביתו רק תהיה תפילת צבור, וכן פירשו החוסי' (עיי' ברא"ש מגילה פרק א, א בשם ר"ח) על מה שאמר (מגילה ב' א) יום י"ג זמן קהלה לכל היא, שהיו נקהלים להתפלל, ובלשון זה שאמרה לך כנס את כל היהודים משמע שיכנס אותם יחד.

(ט"ז) לך כנס את כל היהודים. עיי' לעיל (ג"ח) בסוף "ישנו" עם אחד מפחרי" וגו'. אמנם להבין על מה שכנס כל היהודים, אפילו פושעים ורשעים שהפרו ברית ונהנו מסעודתו של אשורדוש ובעלו לארמיות, ולא ידעה אותם ורדפם לחומה. זהו שאלת הגמרא (מל"ז קל"ט) מרדכי מן החורה מנין, שעשה כן לחבר קשר פרשעים ועדיקים יחד, הלא נאמר (יה"כ ג"ח) "בהתחברך עם אחיזהו (שה"י רשע)